

STEGEN TILL YRKESKUNNANDE 2025

INLÄRNING
KUNNANDE
FÄRDIGHETER

STEGEN TILL YRKESKUNNANDE 2025 ÄR

UTVECKLINGSFÖRENINGEN FÖR YRKESKUNNANDE AMKE

RF:S VISION OM YRKESKICKLIGHET, YRKESKUNNANDE OCH

YRKESINLÄRNING ÅR 2025. **VISIONEN BASERAR SIG PÅ INSIKTEN**

ATT EN NY VÄRLD KRÄVER NY KOMPETENS - OCH DEN KOMMER

INTE AV SIG SJÄLV. OM YRKESUTBILDNINGEN INTE FÖRNYAS,

FÖRLORAR DEN SIN BETYDELSE. MED HJÄLP AV VISIONEN

KAN ANORDNARNA AV YRKESUTBILDNING, STUDERANDENA,

NÄRINGSLIVET OCH SAMHÄLLET TILLSAMMANS TA STEGEN MOT

FRAMTIDENS YRKESKUNNANDE.

1. KUNNANDET ÄR EN FÖRÄNDRINGSKRAFT OCH LIVFÖRSÄKRING

Vi utvecklar yrkesutbildningen i en värld som förändras i snabbare takt än någonsin förut. Digitaliseringen och de tekniska framstegen skapar kontinuerligt nya sätt att arbeta och kommunicera. Omvälvningen omfattar även arbetsmarknaden: de nuvarande yrkena förändras och nya yrken uppstår och försvinner hela tiden. Över hälften av alla som studerar i dag arbetar i framtiden inom yrken som ännu inte finns.

Vi får nya arbetssätt, och de förändringar som digitaliseringen innebär för arbetslivet kommer att kräva ett nytt slags kompetens av yrkesmänniskorna. År 2025 kan en yrkesmänniska ha flera olika arbetsgemenskaper, och begreppet arbetsmiljö kan inte förknippas med en enskild plats. Även institutioner och samhällsstrukturer genomgår en förändring: de nya kommunikationskanalerna och kommunikationsförbindelserna gör världen mindre så att det globala blir lokalt.

Dessa förändringstrender – digitaliseringen, den ständigt pågående tekniska revolutionen, förändringarna i arbetslivet och den allt snabbare globaliseringstakten – erbjuder framtidens yrkesmänniskor och yrkesutbildning oändliga möjligheter. Samtidigt medför de utmaningar som utbildningen måste kunna svara på.

Studerandena, näringslivet och hela samhället litar på yrkesutbildningens attraktionskraft. Vår uppgift är att uppfylla dessa förväntningar utifrån vår gemensamma värdegrund. Genom vår verksamhet ska var och en hitta en plats som stöder hans eller hennes kunskaper, vilket gagnar inte bara individen själv utan även samhället och näringslivet.

År 2025 står vi inför en öppen mångfald. Individernas värderingar och färdigheter differentieras ytterligare. Finlands befolkning åldras, och de regionala skillnaderna i befolkningsutvecklingen växer parallellt med att arbetsmängden och kompetensen polariseras. Differentieringen och diversifieringen förändrar arbetsmarknaden såväl från arbetstagarens som från arbetsgivarens synpunkt.

Yrkesutbildningen har i dag och i framtiden som särskild uppgift att ansvara för att alla hänger med. Tillgänglighetströskeln till utbildning kan 2025 i allt fler fall utgöras av avstånd, finansiering av studier eller svaga grundkunskaper. Avståndet till utbildningen kan även vara mentalt eftersom den snabba samhällsliga förändringen behandlar finländarna på olika sätt.

Hela utbildningssystemet och i synnerhet vi utbildningsanordnare har en viktig roll som en motkraft för att bromsa upp den samhällsliga differentieringen. En yrkesutbildning är det bästa socialskyddet: i framtiden avbryter ingen studerande sina studier vid en yrkesläroanstalt i onödan.

Samtidigt måste anordnarna av yrkesutbildning utmana sig själva. Det är bara en tidsfråga när vi får vår första över inom yrkesutbildningen. Om initiativet kommer utifrån, och inte från utbildningssystemet, hotar det hela det nuvarande systemets existens.

Vi måste skapa en förståelse för hur mod, kreativitet, företagande, social gemenskap, förnyelse och tillväxt på bästa sätt kan utnyttjas för att svara på de utmaningar och möjligheter vi möter. År 2025 kommer yrkesutbildningen att vara en förändringskraft för kompetens som bygger en framgångsrik ekonomi och stöder ett balanserat samhälle.

2. VISION FÖR YRKESKOMPETENS 2025: PROFESSIONALISM SKAPAR FRAMTIDEN

Arbetslivets omvälvningar är en möjlighet för yrkesutbildningen. I framtiden är yrkesutbildningen en oersättlig resurs såväl för individen, samhället som för företagen: allas potential kommer till bästa nytta. Den nya tidens yrkesproffs förbättrar företagets konkurrenskraft och samhällsekonomin.

I framtiden ser utbildningsanordnarna de möjligheter yrkesutbildningen erbjuder i ett brett perspektiv, och de samarbetar med varandra bättre än tidigare. Bästa praxis och idéer blir enkelt och snabbt tillgängliga för alla studerande. År 2025 är yrkesutbildningen en resa till professionalism genom tre steg på inläringens, kunnandets och färdigheternas väg.

I MÅLET ÄR FÄRDIGHETER - EN STOLT YRKESMÄNNISKA

En yrkesmänniska vet hur man gör och vad som fungerar. Han eller hon kan utveckla sitt arbete, sätta upp mål och komma på nya lösningar. Yrkeskunnandet är nyckeln till Finlands konkurrenskraft – vi har de bästa yrkesmänniskorna inom olika branscher. Samtidigt är professionalismen ett varumärke och självförståelse: professionalismen inlemmar individen som en oersättlig del i arbetslivet och samhället.

Yrkesmänniskor är allmänbildade proffs för vilka läskunnighet, sifferkunskaper och en IT-baserad problemlösningsförmåga hör till professionalismens innersta väsen. En yrkesmänniska förstår världen och förändringarna i den: att ständigt lära sig nytt, tillämpa det inlärd och söka efter information ingår i varje yrkesmänniskas kompetenspalett. Yrkesmänniskorna är inflytelserika och nyskapande i sitt arbete och som medborgare. De som studerar och utexamineras inom yrkesutbildningen har ett kunnande som är livsviktigt för samhället och näringslivet och som har en efterfrågan i Finland och utomlands.

II METODEN ÄR KUNNANDE - MED ETT FINGER PÅ SAMHÄLLETS PULS

Vi har alla något kunnande som behövs för gemensamma ändamål. Yrkesutbildningen identifierar individens kunnande, uppskattar det och stöder dess utveckling. En hörnsten för byggandet av framtidens professionalism är att identifiera det egna, individuella kunnandet. Därför blir yrkesutbildningens lösningar allt mer individuella, personliga och flexibla. En genomsnittlig och jämn kvalitet räcker inte till för framtidens yrkesproffs.

Den som identifierar sitt eget kunnande skapar sig en identitet genom vilken han eller hon uttrycker sina professionella mål. Yrkeskunnandet antar nya former när världen krymper: det globala blir lokalt och det lokala globalt. Till professionalism hör mångsidiga kommunikationsfärdigheter samt kulturkompetens och språkkunskaper.

Ett yrkesproffs kan marknadsföra sitt kunnande och berätta om det samt ser de möjligheter hans eller hennes styrkor kan ha för samhälle och företag. I varje yrkesproffs kompetenspalett ingår självstyrning, utveckling av det egna kunnandet, kontinuerligt lärande och inre företagsamhet, men även osäkerhetstolerans och förmåga att inse de egna gränserna och att sätta gränser. En del av professionalismen är att kunna tillämpa och utveckla kunnandet i olika roller.

III UTGÅNGSPUNKTEN ÄR INLÄRNING - ÖVERALLT OCH HELA TIDEN

För att en människa ska utvecklas till en yrkesmänniska behöver han eller hon interagera med andra och reflektera över sina erfarenheter. Framtidens yrkesläroanstalter bildar ett yrkespedagogiskt kompetenskluster som erbjuder en lösning till inhämtandet av kunnande, hur kunnandet kan upprätthållas och hur det kan förnyas. Genom ett nätverksbaserat tillvägagångssätt sprids bästa praxis på ett ögonblick ut till alla delar av landet.

Yrkesutbildningen är oersättlig för såväl individen, arbetslivet som samhället. Nya metoder och innehåll för inläring integreras i utbildningen smidigt och snabbt. Den yrkespedagogik som möjliggör inläring förändras i växelverkan med arbetslivet. Lokaler och fastigheter ersätts av ett inläringens ekosystem där de strikta gränserna mellan olika institutioner, inlärningsmiljöer och arbetslivet suddats ut.

Pedagogiska lösningar och inlärningsmetoder stöder de färdigheter som behövs i arbetslivet och samhället. Teamarbete lär man sig genom att arbeta i grupp, och initiativförmåga och självstyrning utvecklar man genom att ta ansvar. Spelifiering, olika coachnings- och mentorskapsmetoder samt en kvalitativ utveckling av virtuella studier och nätstudier är en normal del av inlärningskulturen. Samtidigt utvecklar yrkeslärarna kontinuerligt sin kompetens.

3. STEGEN FRAMÅT: SÅ HÄR SKER FÖRÄNDRINGEN

Anordnarna av yrkesutbildning har en central roll i förnyelsen av yrkesutbildningen. Vi känner till vad som händer på yrkesläroanstalterna och vi lever vår vardag mitt i professionalismens framtid. Som experter på gräsrotsnivå har vi de verktyg som behövs för att göra yrkesutbildningens framtid till verklighet.

STEG 1 PROFESSIONALISM 2.0

Kärnan i digitaliseringen av yrkesutbildningen är en genomgripande förändring av arbetsätten, yrkesinnehållet och arbetets karaktär. Förändringen utmanar inlärningsbehoven och sätten och platserna på vilka inläring sker. Kunskapen är öppen och tillgänglig för alla, så även yrkesutbildningen bör fokusera på behandling, utvärdering och tillämpning av kunskap och färdigheter. Inlärningspedagogiken baserar sig på scenariot för arbetslivets och samhällets digitalitet och behovet av digital kompetens.

- Tillsammans med våra arbetslivspartner sammanfattar vi kompetensbehoven för den digitala världens yrkesproffs så att kompetensen ska motsvara det nya arbetslivets krav.
- Vi ska utveckla studerandenas personliga digitala färdigheter så att de motsvarar arbetslivets krav och ett aktivt medborgarskap.
- Vi ska uppdatera pedagogiken, inläringssituationerna och inlärningsmiljöerna för den digitala eran.
- Vi ska digitalisera utbildningen så att den motsvarar framtidens behov.

STEG 2 FRÅN INDIVID TILL FRAMGÅNGSRIK YRKESMÄNNISKA

Yrkesidentiteten är människans uppfattning om sig själv som arbetstagare. Professionalismen å sin sida inlemmar individen som en del i arbetslivet och samhället. Ett yrkesproffs är stolt över sitt kunnande och kan utföra sitt arbete väl, utvärdera sitt arbete och utveckla sig själv utifrån detta. Yrkesutbildningen är en personlig utvecklingsprocess som tar sikte på professionalism. I denna process spelar inlärningsgemenskapen och växelverkan med andra en stor roll.

Finlands konkurrenskraft är beroende av yrkesproffsen – framtiden bygger på kunnande och kompetens.

- Vi ska forma individuella examensstigar för alla studerande och erbjuda olika studieplatser för olika människor som lär sig på olika sätt.

- Vi ska garantera en accepterande och kollaborativ inlärningsgemenskap som lämnar utrymme för individuell tillväxt.
- Vi ska särskilt fokusera på inläring av problemlösningsförmåga, acceptans av olikheter och företagarfärdigheter.
- Vi ska säkerställa att det i samhället förs diskussioner och uppkommer attityder som uppskattar yrkesutbildning.

STEG 3 SMARTA IDÉER I VARDAGEN

Av alla innovationer uppstår 96 procent i samband med praktiskt arbete. Dessa vardagsinnovationer är nyckeln till ekonomisk tillväxt. Ett särdrag hos den finländska yrkesutbildningen – som är världens bästa – är att de som utför arbetet vågar och kan lösa problem de stöter på och utveckla sitt arbete i vardagen. I framtiden kommer yrkesrelaterade innovationers värde och betydelse att erkännas och förstås i större utsträckning. Våra företag är beroende av våra yrkesproffs. Därför har yrkeskunnandet och företagsverksamheten en gemensam framtid.

De som studerar till ett yrke lär sig arbeta och blir innovationsaktivister som en följd av högklassig inläring i arbetet, för inhämtandet av yrkeskunnande och kreativ innovationsförmåga går hand i hand. Experiment som hänför sig till arbetslivsinnovationer är en del av studievardagen. Inom yrkesexamina är innovationsinläring en del av studierna.

- Vi ska göra inläringen i arbetslivet mångsidigare och erbjuda fler former av inläring i arbetet.
- Vi ska svara på de utvecklingskrav som uppkommer genom olika partnerskap och intensifiera samarbetet med högskolorna.
- Vi ska regelbundet utvärdera utbildningsanordnarnas processer och arbetssätt.
- Vi ska satsa på att identifiera personalens kompetensbehov och utveckla deras kunnande.

STEG 4 VÅR PASSION: TOPPKOMPETENS INOM YRKESPEDAGOGIK

Yrkesutbildningens framgång baserar sig på en kontinuerlig utveckling av den pedagogiska kompetensen så att inläringen och undervisningen verkligen svarar mot behoven och förväntningarna. Undervisningen och arbetssätten utvecklas genom ett samarbete mellan studeranden, läraren och ledningen – den pedagogiska utvecklingen berör alla. Synen på inläringen, människan och ledarskapet måste gå i samma riktning för att gemenskaperna ska kunna växa och utvecklas på ett förnuftigt sätt.

Vardagen är en del av studerandens inläring. Stöd för inläring ska finnas att tillgå dygnet runt, årets alla dagar. Studeranden får stöd av sina kamrater och olika yrkesgrupper på såväl läroanstalterna som arbetsplatserna.

- Vi ska fokusera på yrkespedagogiken – det som vi kan bäst.
- Vi ska stöda och skapa en ny lärarroll och ett nytt inläringssätt.
- Vi ska ständigt utveckla ny pedagogik och strukturer och ledarskap som stöder den.
- Och allt detta ska vi göra med rätt attityd: det är dags att skrida till verket – utan konkreta handlingar kan vi inte skapa förändring.

SLUTORD

Yrkesutbildningen i Finland är av europeisk och internationell toppklass sett till dess attraktionskraft och nivå. Det är en roll vi vill hålla fast vid även i framtiden. Vi är stolta över de fantastiska yrkesmänniskor vi utbildar – de blir en förändringskraft i förnyelsen av Finland och hela världen.

Framtiden skapas emellertid inte genom att hålla fast vid nuvarande praxis, utan vi måste vara modiga och ta oss an det nya. Som vi konstaterade i början: om yrkesutbildningen inte förnyas, förlorar den sin betydelse. Vi har de verktyg som behövs för att göra framtiden till verklighet – och vi tar tag i dem på allvar.

UTVECKLINGSFÖRENINGEN FÖR YRKESKUNNANDE
AMKE RF ÄR EN RIKSOMFATTANDE ORGANISATION
BESTÅENDE AV 87 UTBILDNINGSANORDNARE. VI ÄR EN
AKTIV FÖRNYARE AV OCH EXPERT INOM YRKESUTBILD-
NINGEN. VI VILL UTVECKLA YRKESUTBILDNINGEN MED
UTGÅNGSPUNKT I ARBETSLIVET - TILLSAMMANS MED
VÅRA MEDLEMMAR.

ÅR 2015 DELTOG 325 000 FINLÄNDARE I YRKESUT-
BILDNING OCH DE AVLADE 75 000 EXAMINA. AMKE:S
MEDLEMMAR UTBILDADE ÖVER 90 PROCENT AV ALLA
YRKESSTUDERANDE.

Kontaktinformation:

www.amke.fi

toimisto@amke.fi

[@AMKEtoimisto](https://twitter.com/AMKEtoimisto)